

ȘEZĂȚOAREA

Anul XII, vol. IX, No. 1-2. — Folticenî, Mart-April 1904.

DIN GRNITOLOGIA POPULARĂ A ROMÎNILOR MACEDONENI

CUM S'A FĂCUT PUPĂZA

I

Ci-că a fost odată o fată frumoasă, cum pereche nu-î puteai găsi. Cum o chema, nimenea nu știe, căci e mult de atunci. Atita se știe numai, că era frumoasă ca lumina soarelui și că era unică la părinți. Aceștia o iubeau așa de mult, că nici o dată nu-î eșiau din voie. Noaptea, după ce ea adormea, tatăl și mama ceasuri întregi veghiau la căpătăiul ei și vărsaau o lacrimă de bucurie că le-a hărăzit Dumnezeu așa mindețe de fată. Dimineața, cum se scula, bătrina mamă îi punea în gură trei grăunțe de sare și apoi o spala cu apă, în care stinsese trei cărbuni aprinși, ca să nu se deoache odorul ei.

Iar fata creștea mereu. Și era voinică, rumenă la obraji, sveltă, cu ochii negri și adinci ca adincul mării, cu părul lung, moale, galben și mai strălucitor de cit aurul cel curat. Când eșia din casă, soarele de rușine și de minie se roșia la față, iar luna se ascundea după nouri.

Toate celelalte fete din sat nu mai puteau de necaz, pentru că toți flacăii numai la ea se uitaau, numai calea ei îi ațineaau, numai pentru dinsa se prăpădiaau. Și se sileaau și ele ca să se facă frumoase și se spălaau și se găteaau toată ziua, dar nici pe departe nu o puteau ajunge pe dinsa.

Și se dusesse în toate părțile vestea despre frumusețea ei și din toate colțurile pământului veniau Feți-Frumoși, mindri și bogați, ca să-î ceară mina.

De cit părinții nu se înduraau să o căsătorească și să se despartă de dinsa.

— Atita avem și noi pe lume, ziceau dînșii, ea e lumina ochilor, ea este sprijinul bătrînețelor, ea e bucuria și fericirea noastră. Fără de dinsa va fi vai și amar de noi, totul ni se va părea pustiū.

Așa, că să mai treacă puțină vreme, că tot ea este prea tânără și fragedă.

Dar vorba cea : cînd îți vine norocul, să nu-l alungi, căci pe urmă nu știi ce ți se întîmplă. Așa și cu părinții fetei celei frumoase. Intr'o bună dimineață mama ei căzu bolnavă greū. Lună întregi ea zăcu culcată. Și aduseră și doftori vestiți și chemară babe, cari știu de toate, de cit nimeni nu putea să-i găsească leacul. Pe zi ce mergea, bolnavei îi era mai rău și slăbia și se prăpădea în toată ființa. Plîngea bărbatul la căpătăiul ei și fata se ruga cit e ziulica de mare la icoana Maicei Domnului, ca să se facă mama sănătoasă, de cit Dumnezeu hotărîse într' altfel și hotărîrile lui, bietul om nu le poate schimba nici cu lacrimi, nici cu rugăciune.

Intr'o noapte, după miezul ei, cînd cocoșii cîntă și duhurile rele pier de pe pămînt, bolnava chemă la sine pe fata ei iubită și pe bărbatul, cu care trăise viața așa de fericită, îi îmbrățișă și-i sărută pentru cea din urmă oară și apoi își dete sufletul liniștită și cu surisul pe buze.

Trecu de atunci vreme multă, în care tatăl fetei se plîngea și se văita mereu, că e grea viața singură, fără femeie, că el nu vrea să se prăpădească așa frumusețe de fată, îngrijind de toate ale casei și că mai la urmă tot o să se mărite ea într'o zi și apoi cum o să trăiască el singur.

Și așa, ba că-i una, ba că-i alta, moșneagul într'o zi se căsătorește de a doua oară și ia de soție o femeie tânără și frumoasă dar cu suflet de cine și cu inimă de piatră. Această femeie era mai rea de cit o babă vrăjitoare, iar cînd se infuria se făcea vinătă la față și ochii i se invirteaū, în cap, de gîndea că-i eșită din iad, nu alt ceva.

Apoi încă o pacoste. Adusese cu dînsa o fată, pe care o avusese de la bărbatul d' întăiū și pe cit de frumoasă era fata cealaltă, pe atîta fata ei era pocită și schiloadă. *Mama Pădurilor*, îi ziceaū toate fetele din sat și zăū, nu era mai puțin pocită de cit *Mama Pădurilor*.

Ce de zile amare și ce viață ticăloasă de acu înainte pentru biata fată frumoasă ! În loc de mîngîierile dulci ale mamei, acu primea ocări ; în loc de cuvinte bune, palme și bătăi ; în loc de privirea părintească a mamei, ea întilnea ochii de șerpoaică a *marcă-săi* [mamă vitregă].

Tatăl său o iubea tot ca în trecut și vărsa șiroaie de lacrimi, cînd își vedea odorul plîngînd și oftînd. De cit dînsul avea mare

slăbiciune pentru nevastă-sa cea nouă. Apoi îi era și frică de dinsa, așa că nici o dată nu-i eșia din voie și când ea se răstea, el cu capul plecat sta într'un colț și nici un cuvânt n'auziai din gura lui.

Iar femeia cea rea hotărise peirea fetei. Nu mai putea de necaz, văzînd-o că e așa de frumoasă, că e așa de harnică, așa de laudată și cerulă de toți, pe cînd la fata ei nu se uita nimeni.

— Staî, că-î viu eî de hac, zise dinsa.

Și nu o lăsa să se spele, nici să se peptene și să se curețe. I-a scos hainele ei cele frumoase, cari o prindeau așa de bine și a îmbrăcat-o numai în sdrențe. Apoi nici de mîncare nu-i dădea destulă și nici nu o lăsa să doarmă ca lumea, ci cu noaptea în cap, încă necîntaîi cocoșii, o scula și o trimitea după munca cea mai grea și obositoare. Ba să care poveri de lemne din pădure, ba să spele rufele la gîrlă, ba să facă asta, ba să facă alta, tot îi găsea dinsa fel de fel de muncă, cari de cari mai grele și fel de fel de pîcînî, ca să o ocărască și să o bată.

Ascuta în toate sărmana de fată și totuși cînd se întorcea seara acasă obosită și prăpădită de atîta muncă și alergătură, mama cea vitrigă tot nemulțumită era și din leneșă și dobitoacă nu o mai scotea.

Și într'o zi, ce să-î abată femeiei cele rele :

„Uite, zise, sacul ăsta de lînă. Vezi că lina din lăuntru e neagră, de cit tu să te duci la gîrlă și pină diseară să mî-o faci albă ca zăpada. De unde nu, să știi că e vai de pielea ta“.

Sacul era greu de tot. De cit fata își făcu curaj, se opinti cit putu și încovoiată pină la pămînt, plină de nădușeli, se duse cu el la gîrlă. Cum ajunsese, se porni pe muncă și începu să spele mereu lina, care era neagră ca cărbunele, că doar s'o face albă. Își sumese ea minicile pină la coate, își prinse și poala în briu și ceasuri întregi tot freca și tot spala și tot curăța ; de cit lina cea neagră, nici gînd n'avea să se facă albă. Și din nou pune-te la muncă și din nou freacă și învirtește și sucește, dar lina neagră tot neagră reminea.

Soarele, care o privise toată ziua, se pregătia să apună după vîrful munților și să se ducă să lumineze alte lumî, cînd fata văzu că nu făcuse nici o ispravă : nici un fir de lînă nu se făcuse alb. Atunci, desnădăjduită, cu ochii roșii și plini de lacrimi, înălță spre cer brațele sale cele albe și rotunde și începu să roage așa :

„Pu ! pu ! pu ! Prea bunule Dumnezeu ! Ai milă și de mine, nenorocita, și scapă-mă de atîtea suferințe. Prefă-mă într'o pasăre,

ca să fug departe de casa asta, ca să scap de femeia aceasta, ca să nu-î aud glasul și să nu-î văd ochii“.

Iar dreptul Dumnezeu s'a îndurat și i-a îndeplinit rugămintea. Și Lui i se înduioșase inima de atâtea neazuri ce avea biata fată. De aceia a prefăcut-o într'o pasere, care din luna lui Aprilie și pluă la Sin-Petru, își plinge mereu dorul inimei, cîntînd: *pu, pu, pu; pu, pu, pu*. Și din această pricină, oamenii, mai tirziu o numiră *pupăză*.

II

Iar bătrina Șana, bătrînă, că se părea că moartea uitase de dînsa și care auzia această poveste zise:

Dar nu e așa, cum spuneți voi. Pupăza e soră cu albina și s'a făcut altfel.

— Atunci, ian spune-ne mamă Șano, cum ști tu că e mai bine.

Și mama Șana, scărpinîndu-se la cap, începu:

A fost odată o femeie săracă care în toată viața ei a fost mai mult bolnavă de cît sănătoasă. Fața ei era mai galbenă ca ceara și așa de slabă era, că te puteai uita printr'însa. Această femeie avea două fete. Și fiind că din tinerețe rămăsese văduvă, cu toată boala, tot ea se căznea și muncia ziua și noaptea, ca să-și crească fetele; de cît fetele nu erau la fel. Cea mai mică, care era și mai frumoasă, era foarte bună la inimă și își iubea mult pe mă-sa. Așa mică cum era, tot căuta să-î fie măsei de folos și să o ajute în toate, ca să-î mai ușureze nițel din munca și nevoile ei.

Iar cînd mă-sa nu se mai putea ține pe picioare și cădea la pat, ea îngrijea de dînsa și plîngea într'una, că o vedea bolnavă.

Fata cea mare, însă, nu semăna de loc sorei sale. Era și leneșă și rea de gură. Nu-î plăcea nici un soi de muncă și apoi toată ziua, așa din senin căuta pricină de ceartă și se răstia la mă-sa. Cînd aceasta ofta și se văita de dureri, fata fugia din casă, ca să nu-î dea vr' un ajutor.

Fetele s'aun făcut mari și mama lor, așa bolnavă și săracă cum era, tot s'a muncit de le-a strîns zestre bună și le-a măritat după tineri de samă.

Din ziua în care s'a căsătorit, fata cea mare nici nu mai dedea pe la mă-sa și nici nu întreba cum este și cum îi merge. Ea își căta numai de plăceri și de petreceri.

Intr'o zi, însă, mama fetelor se îmbolnăvi foarte greu. Era biata femeie singură în casă, fără să aibă pe cineva aproape de dînsa. Atunci chemă pe o vecină și o rugă să se ducă la fetele ei, ca să le vadă înainte de a muri.

Fata cea mare, cînd auzi că o cheamă mă-sa, începu să se vaiete și să-și scuture hainele de pe ea, zicînd: *pu, pu, pu*, n'o să mă scap o dată și de dînsa și să nu se mai fie de capul meu!

Iar fata cea mică, cum auzi că mă-săi i-e rău, alergă într' un suflet la căpătăiul ei, ca să o vază.

Atunci bolnava, îmbrățișîndu-și pe fata ei care o iubia așa de mult, se uită la icoană și zise, inecată în lacrimi:

„Sfinte Dumnezeule, ascultă-mi vorba mea din urmă: prefă pe fata mea cea mare într'o pasăre, care să se vaiete toată viața ei și asîmpăr să nu-și găsească. Numai *pu, pu, pu*, atîta să zică dînsa, care n'a venit acum, cînd îmi dau sufletul.

Iar tu, fată iubită, să te prefacă Dumnezeu într'o ființă, de care toată lumea să aibă nevoie. Ceia ce va eși din tine, să fie mai dulce ca laptele și să nu se facă nuntă, orî înmormîntare fără tine“.

Dumnezeu a făcut întocmai, cum a cerut bolnava. Pe fata mai mare a prefăcut-o în pupăză, care tot în *pu, pu, pu* o duce, cît e ziua de mare, iar pe sora ei mai mică a prăfăcut-o Prea-Sfîntul în albină.

Bitolia.

N. Bațaria.

SĂRBĂTORI BĂBEȘTI

Drăgobetele

La 24 Făurar (Februarie) se serbează această sărbătoare. Drăgobetele e ținut de femei și de babe, mai cu sfințenie în Oltenia. E ziua cea mai bună de făcut de dragoste.

Babele zic că-i zi'ntăi de primăvară. Fetele s'adună mai multe, să duc prin luncă hăulînd și culeg tămîioară, că e bună de dragoste. Tot în ziua de Drăgobete să 'mpreună toate păsăricele, și fetele au credința că, adunînd flori în ziua aceasta, adună toate dragostele.

Babele zic și 'nvață pe fete să culeagă și să usuce tămîioară și viorele, să le păstreze pînă 'n vară la Sinziene și apoi să culeagă roji ¹⁾ și oglici ²⁾, să facă un mănunchi amestecat cu tămîioară și viorele, să le dea pe apă.

Babele spun că florile acestea sînt surori și ele nu se pot ajunge nici odată și nici odată nu se pot întîlni.

1). Roji = un fel de trandafir sălbatic.

2). Oglici = flori mici, galbene, de cîmp.

Cine păstrează florile acestea pîn' la Sinziene, de le face mănunchi și le dă pe apă, să zice că le-a împreunat, și 'n cer i se consideră ca jumătate Sărindar.

Sîmbăta lui Lazăr

La citeva zile după Drăgobete, e Sîmbăta lui Lazăr. Se zice că Sîmbătă, Lazăr a plecat cu caprele la păscut și-a lăsat acasă pe mă-sa ca să facă plăcinte (turte). Prin pădure, pe unde se dusesse cu caprele, se urcă într'un jipan (stejar) ca să culeagă muguri; deodată numai își aduce aminte de turte, c'or fi gata, și dă repede ca să se dea jos, cînd cade și moare.

Du-te vreme, vino vreme, el acasă nu se mai întoarce.

Sora lui pleacă să-l găsească. Umblă vreme, umblă, pînă-i dă de urmă. Cum dă de el, de foc că-l găsește mort, unde se pornește pe un jelit... și jelește... și jelește, pînă cade moartă lîngă dînsul.

Se grăește că 'n ziua de Sf. Maria, rudele și neamurile i ar fi găsit pe amîndoi cu iarba crescută pe ei și ci-că de-atunci ar fi rămas și jELITUL la morți.

Sora lui Lazăr era nevasta lui Drăgobete. Ea trăia foarte rău cu soacră-sa [adică cu mama lui Drăgobete, cu baba Dochia].

Dochia ci-că pune pe noră-sa să ducă lînă la fîntînă și din neagră s'o facă albă. Noră-sa nu putea, și cînd venea acasă, soacra iar o duia (bătea). Ea de foc a plecat să-și găsească pe frate-său, și cînd l-a găsit, a jELIT pîn' a murit.

Dochia acu l-a trimis pe fiu-său Drăgobete cu oițele în munți și dacă a văzut că pîn' pe la 'nceputul lui Mărțișor nu a mai venit acasă, a luat 9 cojoace și-a plecat prin munți. Drumul greu și greu la deal, dar ea suia suia și, ca să-i fie mai ușor, în toate zilele lepăda cite un cojoc. În ziua a noua găsi pe fiu-său împetrit în munți cu cavatul sturit (zdrobit) în gură. De jale și inimă răă a împetrit și baba Dochia.

Rociu (Argeș).

G. Rigo.

DE-ALE COPILOR ¹⁾

35. Către unul care-l cheamă Gheorghe, copiii strigă :

1). Vezi vol. VIII, p. 117 ș. u.

Gheorghe, Gheorghe, Gheorghies,
 duce mișele la Eși,
 și le-adapă
 și le 'nșapă
 și le minincă cu ceapă

36. **Jocul în buși.**—I. Joacă doi sau mai mulți băeți. Fie care ține sub palmă mai multe petricele, și după un formulet dat mai sus (unalana și-o dragana, etc.) începe unul. Ia câteva pietre și le aruncă în sus, prinzându-le pe dosul palmei; dacă-s fără soți, el ia una și o pune de-o parte, dacă-s cu soți, dă următorul de oare ce el *s'a fript*; cînd îi fug toate pîetricellele de pe dosul palmei, atunci iar *s'a fript* și dă următorul. Jocul ține ori cît și care face mai multe, acela-î mai voinic.

II. Cîte odată se face înțelegerea ca să se joace pînă ce unul ajunge la 20 buși, d. e.; după această parte, începe partea a 2-a, dar cîte odată se joacă și izolată. Partea aceasta se numește *de-a bușoaica*, sau *să batem bușoaica*. — Bușoaica se joacă cu 5 pîetricelle din care una e bușoaică. Se așează mîna stîngă cu degetele resfirate pe pămînt, și podul palmei sus cu mîna dreaptă băgată pe sub brațul stîng, se aruncă cele 5 pîetricelle, de unde se ia *bușoaica* sau *calul* și se asvirle în sus, în care timp cu mîna dreaptă trebuie să se bage sub palma stîngă pîetricellele cealalte, fără ca să se atingă pîetricica întăia. Se mută treptat, în timp ce se aruncă bușoaica, pîetricellele pe rînd din poziție în poziție, fără a atinge pe cea întăi, pe care, după intrarea celorlalte pe sub podul degetelor mare și arătător, o daș și pe ea. Scăparea bușoaiceii sau calului pe pămînt, sau atingerea primei pîetricelle, atrage după sine frigerea, și următorul continuă. Cînd rîndul a ajuns din nou pe unul ce-a dat, el continuă de unde a rămas.

III. Se adună cele 4 pîetricelle la un loc; bușoaica se aruncă în sus, se apucă cele 4 pîetricelle în mîna, peste care se prinde bușoaica ce cade de sus. Apoi se aruncă bușoaica 'n sus, se lasă bușii jos, se prinde bușoaica ce cade.

IV. Se pun pîetricelle în cruce, se asvirle 'n sus bușoaica, se prinde după luarea de jos a pîetricellei din vîrf; se aruncă bușoaica, se pune la loc pîetricica din vîrf, și se ia cea din stînga; se pune jos cea din stînga, se ia cea din dreapta, apoi cea de jos.

V. E tot ca IV, cu deosebire că copiii ci-că fac casă. Scrijală pămîntul, făcînd un trapez-isoscel, iar în colț pun cele 4 pîetre

Tot după scrijălituri joacă: pușul, găina, cucoșul, omul, etc.

Mi-aduc aminte că pe vremea cînd jucam eũ, aceste figurî nu erau.

37. **De-a lupul și oile.** — Băieții își pun căciulele orî pălăriile la un loc, jos. Unul se face lup, unul mocan, doi cîni. Lupul vine la oi, le miroase, dă tircoale, ia una 'n gură și fuge. Dacă pînă la un semn nu e prins, atunci oaea îi luată; dacă-i prins, i se ia oaea, și se face alt lup.

38. **Formulețul feței.** — Cînd copilul are părul mărișor, mama orî tata îl ia în brață, și-i sgîlție treptat, barba, buza, nasul, etc., zicînd :

Barbă barbiră,	ochi bazaochi,
gură gangură ¹⁾ ,	sprincene
mustață	coșofene,
cărăgață,	frunte tăvăluc,
nas bazanaș ²⁾ ,	haț de părul țuțuluc [și-l trage de păr].

39. **Formulețul celor 10 numere de la început.**

Haï să zicem una, și să facă două :
două țite fata are ; (bis).

Haï să zicem două, să se facă trei :
trei picioare la căldare, două țite etc.

Haï să zicem trei, și să facă patru :
patru roate carul are, trei picioare la căldare, două țite etc.

Haï să zicem patru, și să facă cinci :
cinci degete la o mină, patru roate carul are, trei picioare etc.

Haï să zicem cinci, și să facă șese :
șese boi la plug să mină, cinci degete la o mină etc.

Haï să zicem șese, și să facă șapte :
șapte zile 'n săptămînă, șese boi la plug să mină etc.

Haï să zicem șapte, și să facă opt :
opt picioare racul are, șapte zile 'n săptămînă, etc.

Haï să zicem opt, și să facă nouă :
nouă luni femeia ține, opt picioare racul are, etc.

Haï să zicem nouă, și să facă zece :
zece bani bănuțul are, nouă luni femeia ține, etc.

40. **De-a rădăcina** (la priveghiũ). — Unul se pune jos, altul în brațele lui, altul într' ale acestuia și așa mai departe. Unul cu un băț, ci-că cu casmaua, se duce la cel din frunte și-i zice :

1). Alții zic : barbă bărbie. gură pustie.

2). Se mai zice : nas calaraș.

îarna-î grea și friguroasă,
și n' am nici o cîoată 'n casă,

și dă cu varga la picioarele acestuia. Acesta țipă, sare 'n sus, și cei dimprejur fac haz; se duce la al doilea, la al treilea etc., apoi își ia mai mulți tovarăși, se apucă briu de briu, și cele două tabere trag de un băț; dacă prima tabără îl scapă, atunci rădăcinile au fost scoase și se începe tăierea lor cu cite-o vergică.

41. **De-a domnul.** — Sint două bețe, despicate din unul singur, râtezate pieziș la capete pe unde se alipesc. Unul le aruncă în sus și dacă cad ambele cu partea albă [deschicătura] în jos, atunci acela se zice că a căzut *om bun* și rîndul trece la altul, care, dacă-î cade un *lemnus* cu fața 'n jos, iar unul cu fața 'n sus, atunci se zice că-î *chior* sau *hoț* sau *țigan*; dacă altuia îi cad amîndouă cu fața în sus, el e *domn* și cu o basma împletită în două, după ce-a su-cit-o bine, bate cel ce cade chiar, de-acum înainte. Bataia se face dînd la palmă, cite una sau mai multe. Loviturile sint, după tărie, denumite: *dulci*, *cam așa*, *sărate*, *chipărate*, *cum merge ghiholul pe sîrmă*, *cum fuge dracul de tămie*.

Cînd altul cade domn, primul demisionează.

42. **De-a mîngea 'n cuc.** (Pe la noi: de-a *micea*). — Se joacă la școală pînă nu vine „domnu”. E bătut un țaruș pînă mai rămîne afară ca de 5—6 degete pe lat. Lingă el se face o groapă, cît încapă pumnul. Pe țaruș se pune o scindurică, cu un vîrf în groapă iar cu celalt capăt saltat. Se pune mîncea pe capătul din grupușoară, iar unul cu un cîomag bate în capătul ce stă saltat. Mîncea (mîngea, mîncea) sare drept în sus, *cuc*, și cel ce-o prinde *întră la batae*, pe cînd cel ce bătea trece să *porcătască*.

Fîind că a venit vorba de mînce, să vedem cum e pe la noi. Mîncea e sau de petecă, sau de păr. De petecă se face ca un ghem, se învâlue șuvița pe lat, și cînd s'a isprăvit, se coasă cu ață. Unii mai fac, cînd li-î treaba 'n grabă, mîncea, strîngînd boț o cîrpă, și o învâlește cu un petec pe care-l coasă. — Mîncea din păr se face așa: Se săceală boul sau calul, și părul se strînge pînă cînd ar putea avea mărimea unei căciule, neîndesat. Se scarmănă bine și apoi se începe a se *pături* cu palmele. Volumul ei, se tot micșurează, se micșurează, pînă cînd își ia chipul comun. Sint în sat a-nume copii cari-s meșteri în facerea de mînci, pe care le vînd cu 10—30 de bani. Cea mai bună mînce e aceea ce are 'n diametru 7—8 cm., și-î tare ca *hieru*. Pătura mîncii nu trebuie să se facă cu

părul ori cu minile ude, căci atunci mîcea nu ține mult, și la o batac mai „înhierbîntată în curgi peticili“.

43. **De-a pasărea sboară.** — În jurul unei mese toți pun două degete pe margini. Un președinte ales cu un formulet oare care, cu mișca în mîină [basmăua de la No. 41] zice: *Pasărea sboară?* — *Sboară*, răspunde tot el, imediat, ridicînd degetele în sus. Toți răspund odată cu el: *sboară*, ridicînd degetele în sus. Apoi se încep înșelăturile d. e.: Ghiholu sboară? Sboară, și mulți, de iuțea zic: „sboară“, și ridică degetele 'n sus. Aceia is *o:hiți* și bătuți la palmă. Zice apoi: „Găina sboară? Sboară“ pe cînd mulți crezînd că se vor înșela ca în cealaltă dată, ori zic „sboară“ dar nu ridică degetele, ori le ridică și nu zic, se înșală și-s bătuți la palmă cu mișca.

44. **De-a inelușu 'nvirteșug.** — Un băet se pune cu genunchii pe pămînt și cu capul plecat. Ceilalți băeți pun cîte un deget pe spinarea lui, astfel că virfurile degetelor formează un cerc cam cît fundul unei căciuli; unul căzut la sorți, precum căzut e și cel de jos, își plimbă degetul pe marginea cercului de degete zicînd:

ineluș
învirteșug
gici pe-acuî deget am pus?

pune degetul său pe-al unuia. Dacă cel de jos gicește, atunci cel de jos devine jucătorul de rol al celui ce a fost sus, și așa mai departe.

45. **Titirezul**, cred că e răspîndit aproape pretulindenî. La noi, copiii îl fac din partea de jos al unui fus, pe care o ascute; său e făcut special. Cât se învirtește el, copiii cîntă:

Sfir, sfir, sfirîiac,
cu minteanul de șaiac
și pe soare și pe ploae
cu căciula dintr'o oae,

și apoi iar de la cap.

Băeții rid cu sgomot și chibzuesc apoi, asupra urmei pe care a făcut-o titirezul pe vatra plină puțin de cenușă, ori a mesei, după ce s'a pus făina cernută 'n mămăligă și rămîne numai praful fin.

46. **Minincî?** — E un joc al băeților de școală. — Unul ține cartea (cărțile de citire din cl. 2-a ori a 3-a aș figurî mai pe toate paginile) și zice celuilalt: „Minincî?“ Cîla răspunde: „Mininc“, și cade cartea la *lup*. Apoi risete! Și iar: „Minincî?“ — „Nu“, și cade la *gîscă*, iar primul strigă: „Atiti focu (bată-te focul) nu minincî tu gîscă, prostule“.

47. **De-a spinzurata.** — Joc nou; pe cînd învățam eū nu era. Unul își ia un cuvînt în minte, d. e. *spinzurat*. El scrie inițiala și finala, iar pentru celelalte litere lasă liniuțe orî puncte: S t, însă dacă printre literile întrepuse ar mai fi una ca inițiala, atunci trebuie pusă, d. e. *Tiirczurî*, trebuie pus așa Titi i. Și așa aranjat, celalalt zice: „pune pe a“. Presupunînd că jucăm cu acesta de pe urmă. Primul răspunde nu-î, și face un cap de om. Și tot așa — „Pune pe e“. — „Iacală-l (aî)“ — „Pune pe v“. — „Iacătă și trupul“ (face trupul la cap) etc., și dacă nu-l gicește pînă la fine, primul, după ce a făcut picioarele, minele, juvățul, coarda și scara, declară pe soțul său *spinzurat*. E considerat ca băet de mare agerime, acel ce gicește dintr'o dată.

48. Cînd văd copiii pe unul *cu pielea goală*, fie la scaldat, fie între frați cînd îi scaldă mă-sa Simbăta, strigă:

pele goală,
bagă 'n oală.

Se repetă de mai multe orî.

49. **De-a poarca.** [Joc în 10 cel puțin]. — O borlă în pămînt, cît căciula, se numește *gașcă* sau *tîrg*. 9 sau mai multe *găști* sînt în cerc, împrejurul ei. Fiecare băet stă cu bătu 'n *gașca* lui, pe cînd unul căzut la sorți, aduce, bătînd încet cu bățul, o mice mare, *scroafă*; o aduce la vînzare în *tîrg*, și tot o plimbă pe lingă bariere și tot întrecă: — Cui îi trebuie o scroafă groasă

bărdănoasă,
scroafă groasă,
fătăcioasă ?

pînă ce unul, pe furiș, îi trage una de se duce opt și nouă. Porcarul, dacă n'a putut pune bățul lui în *gașca* celui ce-a gonit scroafa de pe lingă *tîrg*, să duce de o aduce din nou; dacă a pus, atunci cel pierdut îi ia locul. — Să 'ntimplă însă că, cu mare greutate, cineva să-și introducă scroafa 'n *tîrg*, în gaura cea mare. Atunci ceilalți, toți stau pe la locurile lor, căci se 'ncep *schimburile*. Porcarul comandă după ce spune „la dreapta“, orî „la stînga“: *Schimbați una*, de mai multe orî. Cînd zice, „schimbați una“ toți se duc la *gașca* vecinului, avînd grija ca nu cumva să pue porcarul bățul său în una, căci acel căruia i se cuvenea locul, este trimis după scroafa, care poate-î scoasă din *tîrg* de alții. Dacă el a fost *scos*, iar scroafa *nu*, comandă el înainte:

— schimbați una.....
— schimbați două.....

-- schimbați trei....

— schimbați una....., pînă ce reușește.

Cît se luptă doi, alții de cele mai multe ori svirl afară scroafa din tirg.

50. **Sfiriîiac.** — Sfiriîiacul e o jucărie de iarnă, de multă tehnică. Iacă cum se face un sfiriîiac: se ia o nucă *gogîță* (*gogă*) cu miez ori fără miez (nucă bortoanoasă) și i se fac trei găuri: două în virf și coadă și a treia în mijlocul uneia din coji. Cu o sulă saŭ cu o andrea i se scoate tot miezul afară (nuca trebuie să fie de cele rotunde și mari). Găurile (bortele) polare sint mai mari. Se cioplește apoi un bățișor de corn, uscat, fiind mai tare, și intr'o parte, subțiată mai tare, se introduce goga. Se însamnă partea cît intră 'n gogă, și de mijlocul ei se leagă un fir de ață mlădioasă dar tare, și se scoate prin gaura a treia. La un capăt al bățului, numit *osiac* saŭ *lemnus* se infige o bucată de știulete de popușoi, cu grăunțe. Se învirtește acum ața, care-i fixată pe osiac, împrejurul lui și apoi cu o mîna ținînd de gogă iar cu cealaltă trăgînd ața, osiacul se învirtește cu o mare iuțeală, și cînd credem că aproape toată ața s'a desfășurat, lăsînd-o mai slabă, vitesa cîștigată de greutatea bucăței de știulete, face ca osiacul să se învirtească înainte, înfășurînd ața cu o direcție inversă cu cea primitivă. Continuînd așa, vom avea regulat, o succesiune de învirtiri și desvirtiri, pe cînd popușoiul *sfiriie*.

Ca precauțiune, nu trebuie să ținem atînsă ața în învăluirea și desfășurarea sa pe lingă gardinea gaurei nucei, căci se roade. Greutatea constituirei constă în darea găurilor (se face cu un briceag ori cu virful înroșit al sucalei), și în scosul firului pe gaură.

57. **Sfiriîiacul cu bumb** (bunghiŭ). — Poate că e mai răsplîdit ca celalt, fiind mai simplu. Se face cu bumbi mărișori, de os ori de carton, cu cîte 2 saŭ 4 găuri. Prin cele 2 saŭ cele două opuse (cînd is 4) se bagă un fir de ață, lung de cel puțin 1 metru; se leagă capetele și se dă bunghiul la mijloc; apoi, se învirtește intr'o direcție, ținînd fix în degete cele 2 capete. Cînd firul e bine răsucit, tragem în lături: bunghiul se învirtește cu mare iuțeală în sens contrar învirtînd din nou ața. Energia care face să învirtească bunghiul ața, în desvirtirea lui, e căpătată de însăși desvirtirea, mărită cu tragerea capetelor în lături.

52. **Mingea.** (Mincea, micea). — Mingea e jocul cel mai clasic printre țărani, fiind că-l joacă copiii de la 7 ani, pînă și oameni de 50—55 de ani. Adică spun minciunî, îl jucău oamenii destul de în vîrstă, pînă acum 8—10 ani.

De-a mincea se joacă în zilele cînd nu este horă în sat ; pe cîmp cînd sînt băeții cu vitele la păscut, sărbătoarea cînd după „ruptul horei“ (sau spartul horei, pe cînd soarele-i de-un harag), pleacă fetele și flăcăii mai mărunței (cu tiulee, comparație cu pușorii de pasere), spre poarta țarnei, poarta satului, spre a eși înaintea cirezei ce vine de pe miriște, etc.

De-a mîcea se joacă în 3, 4, 6 și 8. Cum e mîcea, știm de mai sus.

1) **Mîcea 'n trei.** O joacă, mai ales băeții mici, cînd lipsește al patrulea. Se face două *găști*, două borte în pămînt, de mărimea pumnului, la distanță de 6—8 pași. Doi băeți vor fi la *porcăreală* și unul la *bătae*, sau la *bătut*. Alegerea se face după un formuleț, sau dispun ei modul zicînd : „Să dăm bățul*! Unul pune mîna pe băț jos, la capăt, altul de-asupra lui, și al treilea tot de-asupra, primul iar, etc. Întăiași dată nu se ține, nici a doua nu, iar la a treia oară cel ce cade de-asupra, acela va fi ales la bătae. Am spus că la întăia dătătură, unul pune mîna jos. La a doua nu. Cel cu mîna sus, asvirle bățul altuia și de unde-l prinde, se continuă punerea minilor. Apoi acelaș lucru pentru a treia dătătură.

În sfîrșit, alesul, la mijlocul găștilor, se aține la bătae. Unul de la porcărelă (pe la Tecuți se zice de la *păscăreală* ori *păscărie*) svirle mingea către cel lalt. Bătăușul o lovește, mingea se duce departe, și el aleargă „de pune chiciorul în găști“ și-i reia locul : dacă mingea nu s'a dus departe, porcarul o pune 'n gașca lui, înainte de-a pune bătăușul piciorul [se fac înțelegeri, ca să se prindă, adică să se permită și cu bățul de bătut], ori o asvirle răpede la celalt care o pune în gașca lui, intrînd la bătae, înlocuindu-se reciproc. Sînt buni bătăuși, cari după ce a pus piciorul în gașca lui x, se aține și „trimete mincea la țarbă“, de pe sus, cînd x, neisbuțînd s'o pună în gașca lui, ori ne avînd vreme, o svirle către y. Cînd vre unul prinde mîcea „din țică“, adică cînd voluntar sau involuntar mingea abea-i atînsă cu bățul, și ea n'apucă „să minince pămînt“, bătăușul este scos. Acest fapt „ba c'a fost țică, c'am auzit eă, iaca să-mi plesnească ochii, dacă spuî minciuni, ba că n'a fost țică, c'o vijit bățul în vînt“, etc. sînt subiecte de dese neînțelegeri.

2) **Mîcea 'n patru.** Doi la bătae, doi la porceală. Perechile se aleg. De bătae, se dă ca și la punctul 1, cu deosebire că-s doi în loc de trei, ori dacă are o lopățică, o scuipă pe o parte și o aruncă în sus, spunînd, „ce vreî : ud ori uscat?“ și după cum cade, ori în fine, se face convenția că „bățul aista e al nostru și aista e al

vostru". Le asvirle în sus și ele cad unul peste altul. Cel de asupra dă „bătaia” unei perechi. Când nu se reușește, se dă de a 2-a oară etc. Depărtarea între găști e de cel puțin 8 pași. Fie A, B la bătae, *a*, *b* la porcăreală; *a* svirle mincea „priu băț”, nici prea pe sus, nici prea jos; B o lovește, *a* o prinde din bătae, ori din „țică” și perechile se înlocuiesc. Sau *a* aleargă după mingea bătută de B, B și A „daș țică” (lovesc bețele) tare și se duc de pun piciorul în gașcă (ori bățul, dacă așa le-a fost învoiala), ori B bate mincea nu prea tare și o ia de jos, înainte de a da A B țica, atunci A cu un picior în gașcă se întinde cu bățul în spre B, care și el cu bățul întins, daș țica și fuge de pune piciorul său bățul în gașca lui *b*. Dacă nu cum-va găsește gașca ocupată de mincea svirlită de *a*, atunci e bine, dacă nu,... la porcăreală. În acest caz ei au fost „scoși” de la bătae. Sau, în fuga lui B spre gașca lui *b*, când *a* a svirlit mincea, poate a mai lovit-o odată, atunci ei dătoresc „două țici” etc.

Porcarii n'au voie să treacă în svirlirea mincei, în timpul țicăi dincolo de „în dreptul” (substantiv, pentru direcția) găștilor. Când se dă țică, porcarii pot schimba mincea și pe jos. În acest caz bătaușii o pot opri cu băturile (bețele) ori cu picioarele, dar n'au voie „s'o roadă” adică s'o lovească cu bățul și s'o trimeată la iarbă. Aceste dispoziții sînt admise pentru ori ce joc de mince în 3, 4, 6 ori 8.

Unii, în joc mai fac condiții, „să nu se bată strimb” adică în altă direcție, de cit cea a găștilor. Contravenientul e pedepsit cu înlocuirea lui și a tovarășului, sau cu aducerea lui, a mincei.

Mincea atinsă de băț, și prinsă „din cuc” (de pe sus) ori așa că nu mincă pămînt, de către porcari, îi aduce la bătae. De aceia cînd e mincea bătută și prinsă într'un copac ori pe o casă, cel ce va avea-o, va fi la bătae; d. e. copacul se scutură, și cei 4 se alin, ori necăzînd, care se urcă mai iute și o ia, etc.

3) **Mincea 'n 6.** — 4 la bătae, 2 la porcăreală. Sînt 4 găști, formînd un dreptunghi, cu dimensiuni de 18—12 pași și lățimea de $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$.

Mincea se asvirle printre ei, pe la mijloc. A, B, C, D la bătae, *m*, *n* la porcăreală. Lovind C, d. e. mincea, daș țică ambele perechi, individual, și care-î prinsă (joc întocmai ca la p. 2) e înlocuită cu perechea de la porcăreală.

4) **Mincea 'n 8.** — 4 la bătae, 4 la porcăreală. Se joacă cînd sînt mulți băești. 2 propun jocul și se aleg în ordine. A își ia tovarăș pe C, dacă a căzut I-iul, B pe D, A pe E, B pe F, A pe G,

B pe H și apoi dau de bătae. Doi dintre porcărași se așează în poziția celor 2 de la jocul în 6, iar ceilalți 2 sînt „alergători“ și se pun la spetele primilor, la 4—8 pași, ei aduc mingea. — Un cas: B la batae, are ca coleg de gașcă pe D, iar mai aproape pe F; B bate mincea, atunci grupa B, D, F. H trebuie cite 2 să dea țică. D vine „fără grijă“ de dă țică cu B, căci F îi păzește cu bățul gașca lui, în cazul cînd porcărașii din partea lor ar pune în gașca lui D, și tot odată F își păzește și gașca lui, care fiind atinsă de mice după darea țiceii, trebuie să-i scoată la porcăreală. Apoi vine rîndul perechei F H să dea țică, pe cînd B își păzește gașca lui și pe a lui A.

Mai adaug că în timpul dărei țiceii, cei ce dau se codesc, se prefac că dau, și fug pentru „doar-doar or căpăta pustia de mice la îndămină“. Ori, cel ce vine la țică, aleargă imprejurul tovarășului de mai multe ori, cîntînd următoarele, doar or profita de ciuda porcărilor și or da țica, ceilalți intruziind cu svirlirea minceii. Asta se face mai ales la jocul în 4. Cîntecul e următor:

Oiū da țica, ori n'oiū da,	că ții-oiū da și eū v'odată,
asta-î după voia mea;	să nu fi gură cascată;
trii, trii, trii, trii	trii, trii, trii, trii
ia, dă-mi lapte, măi Andrii,	bate țica măi Andrii.

Cînd se întîmplă vre-o neînțelegere și jocul se strică, atunci cei de la batae, firește, totdeauna cu dreptate, zic celorlalți:

Porcăriși de lună nouă,	porcăriși de lună veche,
fură cloșca de pe ouă;	fură cloșca de-o ureche.

Cînd mingea e bătută departe, atunci băeții dau țica izbînd bețele în virf, zicînd „să scoată ochii dracului“.

Cînd se rupe un băț, ori nu convine bălăușului, și vrea să-și eie altul, atunci „spurecă gașca“ stupînd într' inșa și aceasta se face de ordinar fără ca să vadă porcarii, cari vin iute să pue 'n gască, cînd vine și cel dus strigînd: „mie stuchitul, ție picilitul“.

53. **De-a cucu.** — Băeții se pun roată, lăsînd distanță de un loc între ei. Unul stă în mijloc și-i *cucu*. Unul din roată strigă:

Rădăcină,
plătăcină,
cucu-î în grădină?

Iar cucul răspunde cîntînd: „cucu, cucu!“; iar unu din roată strigă: „dă-mi apă să mă spăl“, și cucul se duce de-î face: „pliu, pliu“ în palmă, începînd a trece printre cei din horă, în zigzag rotund, pe cînd ei se grăbesc a cere apă. După trei-patru încunjururi, unul strigă, care se crede bun de fugă, de două ori: „dă-mi pe-

tica să mă spăl“, cucul răspunde, tot de două ori: „Îa din coada mea“, și-i scapără călcăile fugind, pe cînd cel „ofensat“ caută să-l ajungă. De-l ajunge, vaî și amar de coada lui.

54. **Apă din coardă.** — E o picăleală ce se face cu băeții mici la priveghiuri. Un „cine bătrîn“ are un cuțit pe care-l înfige în coardă, iar sub el staū copiii așteptînd să țîșnească apa. Se trudește cit se trudește și se face că seapă cuțitul jos; atunci sar de se pleacă cu mulțimea în jos ca să-i dea bătrîncîorului cuțitul spre a continua minunea. Cit staū ei plegați cu gîtul în jos, făcătorul de minuni, varsă peste ei o ulcică cu apă, care o aținuse la locul unde impusese coarda zicînd, ca și cum ar fi stat cu ulcica la cepul polobocului: „dați mai iute că se umple ulcica, dați mai iute“. Intr' adevăr, băeții cred că ulcica a fost pusă acolo, fără apă.

55. **Ce te doare?** — Se joacă băeți și fete la priveghiuri. Se pun jos roată invristați: un băet și o fată. Unul ține *mișca* 'n mînă. Fie care are un nume: Tănasă, Piatră, Țigară, Mort, Fălticeni, etc. și șeful, cel cu mișca, întrebă *iute, dar iute de tot*, pe vecinul său și el răspunde tot iute:

— Ce te doare?	— Inima.
— Ah! mă doare.	— După cine?
— Ce te doare?	— După Piatră,

dacă șeful a întreat d. e. pe Tanasă, vecinul său. De ordinar, aceste nume sînt lungi și încurcate, și întreatul răspunde că-l doare inima după x, care nici nu-i așa de atent, nefiînd vecin cu el, deci neașteptînd rîndul. Acesta întreat din scurt, uită numele și mincă bătae la palmă cu mișca de basma.

56. **De-a foaia.** — Se joacă la priveghiuri. Doi inși, țiganul își ia foaia în spate, și fiind guraliv, „bun de tămășaguri“ întrebă lumea pe delături, dacă-i dă ceva de lucru. Unul d. e. îi spune: „măi meșter lăcătuș, ia fă-mi o potcoavă“, și țiganul își pune foaia jos și începe a o umfla. Foaia suflă jos, de prăpădește pămîntul, geme și icnește nevoe mare, măi pișcă pe fete, pe neveste de picioare și ceialți, firește, rid, fetele țipă. Nostime-s conversațiile cu țiganul, care-și laudă foaia, ba chiar foaca grăește:

- Ei, dar foae ca mine, măi rar în Moldova.
- Mă balaoacheșe, dar foaea ta vorbește?
- Vorbește (horghește), cum să nu vorbească, că-i tocmăi din țara nemțească.

Ba, țiganu-și laudă ghiocul, cu care-și poartă foaia: „Ghiocu-i ghiocat, cumpărat, minunat, frumușel că merge singurel, etc.

28. **De-a païu.** — Se joacă cu băeți mulți. Se pun toți roată și țin palmele alipite. Unul, *Dumnezeu*, are 'n mină un païu și mergînd la toți ceilalți se face că-l lasă; ceilalți toți, prefăcîndu-se, prin deschiderea palmelor, ca o scoică, că l-au primit. Unul stă, în acest timp de-oparte. Acela-î *Dracu*. Atunci Dumnezeu strigă :

Scoală drace 'ntr' un picior,
că ți-a murit un fecior,

și Dracul vine într' un picior, spre a gici la cine-î païul. Dacă a gicit, atunci acel băet „e al dracului“, dacă nu, „e al lui Dumnezeu“. Și într' un cas și în altul, acela se duce în partea căzută. Lucrul se continuă pînă ce a rămas unul singur. Aceluia Dumnezeu îi pune païul într'o mină, și el, cînd dracul e strigat, începe să invirtească pumnii împrejur strigînd : gici în care, gici în care, etc. Dacă a gicit în care mină-î, atunci își ia, dracul, partea.

(Din Țapu, jud. Tecuci).

Tudor Pamfile.

FINUL LUI DUMNEZEU

(POVESTE)

Poveștile nu-s di ieri dî-alaltii ieri; eli-s tuema di pi vremea cîn imbla pi pămînt, Dumnedzău și cu Sfintu Petria. — Ori undî-a-gîngè îi sara, dupa ei face mîncari și mînea, dzice Dumnedzău citră Sf. Petria : Petri, spunî-o povesti ! Sfintu Petria trăbuia si spui povestia ; dupa cî-o gatè di spus, Dumnedzău dzice : Dumnedzău ți'o plătiasci, Petri.

Da îi cîn imbla pin lumi, era ca doi moșnegi bătrîni, bătrîni. Amu, iaci ci-î vorba : O fati di om năcăjit, o greșit ș'o imblat c'on flacău ; dă, lumi nigreșili nu-î !

La citi-va vremi, purcedi fata groasi. Rușinîa îi, saraca ! E amu nici nu măi cutidza si iasi'n sat ; ei tătî felili și nevestili o luău im batjocuri. Cîn o vinit vremea, fata o născut un băet așă di frumos, di nu si măi afla altu st-î stăi'mpotrivă pi lumia asta.

Da fata, ca si nu măi știi tătă lumia di patima îi, o luăat bătetu im brați și s'o fost pornit si-l dăi'ntr'o fîntini cari era pi-on cîmp, la o margini di drum. Iati ei pi cîn era si si apropcii di fîntini, agîngi tuema atunci, Dumnedzău cu Sf. Petria.

— Petri !

-- Ci-î Doamni ?

— Știi tu, Petri, ci vre si faci bgîata fata asta ?

— Cum nu, Doamni, vre să dăi pruncu cela în fîntini.

— Hai, Petri, si-l luăm cu noi; tu l-ii moşi şi eă l-oî botidza
In vorba lor, agiungi şi fata la fintini.

— Fati hăi, dzici Dumnedzău, da ci vreî si faci?

— D'apu, moşule, iaci cum şi iaci cum. . şi spuni fata tătă pă-
tărania cu băetu, şi c'amu vre si-l dăi'n fintini si nu mai ştii lumia
ci-î şi cum îi.

— Dă-ni noau băiţălu ista.

— Vi-l daă, cum nu, cu tătă inima vi-l daă; bogdaprosti ci
vreî si-l luăaţ.

Atunci Dumnedzău o blagoslovit fata, şi e cin s'o 'nturnat a-
casî, tot fati ca dintii s'o 'nturnat.

Amu Dumnedzău şi Sfintu Petria, o luăat băetu, l-o moşit, l-o
botidzat şi i-o pus numi Petria. Da din ciasu cin l-o botidzat, bă-
etu o început a imbla im pcicioari, ş'a vorbghi ş'a pricepi orî ci
lucru. Dumnedzău i-o făcut un rindişor di strai, ... da ci strai, mnici
di tăt: cămeşuici, cuşmuţi mititici'm cap, bernăvicaş in pcicioari,
sumăieş pi dinsu — şi uni mergè Dumnedzău şi Sf. Petria, băetu si
ţine di îi.

Amu cum o potrigit îi, ci pi 'nsarati o agiuns într'o paduri.
Sf. Petria ciind meştir di facut mîncari, cum o poposit, odati o tăiet
lemnî, o adus api, o făcut focu, o pus ş'o făcut mamaligi şi alti
mîncări; iar dupa ci-o stat cu tăţ la masî, o dzis Dumnedzău: „Pe-
tri, spuni-o povesti“.

Sfintu Petria, atunci o spus o povesti lungă şi frumoasi; dupa
ci-o gatit-o di spus, o dzis Dumnedzău: „Bogdaprosti, Petri, Dum-
nedzău Ń'o platiasci“. Da baetu di colu: „Apu, nanaşule, eă n'am
cu ci plati moşului povestia; da i-oî da cuşmuţa din cap“. Şi ie bă-
etu cuşma şi i-o dă lu Sf. Petria. Da Sf. Petria numa o ris, o luăat
căciula, o pus-o'n traisti şi cin s'o facut dzi, s'o pornit iarîş la drum.

Aşă cam pi 'nsarate, îi iar agiung într'o paduri.— S. Petria faci
mîncari, si daă cu tăţi şi mininci şi di-acolè dzici Dumnedzău:
„Spuni Petri, o povesti“. Sf. Petria o spus o povesti şi măi fru-
moasi di cit cei din sara trecutî. Dupa ci-o gatit-u di spus, dzici
Dumnedzău: „Dumnedzău Ń'o platiasci, Petri“.

Da băetu di colu: Apu eă, nanaşule, n'am cu ci plati moşului
povestia; i-oî da curaluşa ias cu cari's incins“.

— Dă'i-o, cinule.

El, *bîatu*¹⁾ tot biăt: socotè ci povestia si plateşti cu banî, orî
cu alticelîa, nu ştiè inci bini, ci-î pi lumi.

1) Tătărăşeniî, in graiul de toate zilele, întrebuintează şi cuvîntul *bîat* şi *băet*.

Sf. Petria o luăat curalușa di la baet și dupa ei s'o facut dziu, s'o sculat cu tăi și s'o pornit pi drum innăinti.

Pi cin o prins a amurgi, îi iar o agiuns într'o paduri.

Sf. Petria, iar' s'apuci di triabi, faci el miucari și dupa ei-o mincat cu tăi, iarî dzici Dumnedzău : „Spuni Petri o povesti“. Atunci Sf. Petria s'apuci și spunî-o povesti mult măi lungi și măi frumoasi, di cum spusăsi pin' amu. Da îi cin o spus povestia, era supt ou capac frumos. Amu dupa ei-o gatești, dzici Dumnedzău : „Dumnedzău ț'o plătiasci, Petri“; da un hulubaș din copac dzici și el : „Dumnedzău ț'o plătiasci“. Atunci dzici și baetu : „Dumnedzău ț'o plătiasci, moșule“.

— Petri, s'o dișteptat cinu mneū ; di-amu s'a pricepi el cum si traiașcî'n lumi, nu ti temi.

Da baetu'n ieș trii dzili o crescut cit un baitanaș, da așă di frumos, di-ț era măi mari dragu, numa si ti uii la el.

— Ei amu, cinule, dzici Dumnedzău, dupa ei l-o blagoslovit, ti du'n lumi și ai grijî si nu ti puî ori in citi vremi, la omul cu barba roși c'acela a si-ț faci pacustia.

— Las, nanașule, n-ave grijî, c-oî faci cum dzici mnetă.

Di-acolê, pupi el mina lu Dumnedzău ș-a lu Sf. Petria, ș-apuci pî-on drum și mergi el ci mergi, pînî ei-agiungi la un sat, așă-ntr-o Duminici.

Cum o intrat în sat și l-o vazut felili și nevestili-așă di frumos, murè dupa el, nu alti. Cari di cari dzicè ei si si puî argat la eli. Si strînsăsi lumîa-mpregiurul lui, di nu măi știei tu, ei-i acolu. Da bāetu-ș ține drumu lui innăinti și dzici : „fugiț di-acolê, ei eū nu vreū si vorbās cu femeili“. Mārgin el așă pi drum, iati ei si-nilnești c-on popi cu barba roși.

— Măi bāete — dzici popa — nu ti puni argat la mini ?

— Nu, părinti, ei eș cu barba roși și nanașu o dzis ei la oa-minî cu barba roși si nu ma pun, c-acela aū si-m faci pacustia.

Cin o audzit popa ei grăiești baetu, i-o vinit prin minti cit tră-bui si cii v-o socotiali, di răspundi el intr-aiest fel ;... și si ie și si duci fuga acasî, iș dā barba cu calacan, o-nnegrești el bini și iesi pi alti cali baetului inăinti.

— Sărut driapta parinti, dzici baetu.

— Mulțāmās D-tali, fiule ; da nu ti puni argat la mini ?

— Pa m-oî puni.

Nu știè bgetu baet c-aista-i tot dracu cel cu barba roși. — Amu

şădi el baetu la popa, o dzi; şădi doau, trii şi bagî di sami ci di la o vremi, pi uni locuri, barba popi începe a si-nroşi.

Măi, mari lucru si nu ci dat eũ pisti pacat cu popa ista — dzici baetanaşu — uiti ci barba începi din năgri, a si faci roşi.

Amu-mparatu ţări celiãa ave o fati, şi fata accia traie într-on foişor, pisti noau ţări, pisti noau mări, şi nu putè nimi si razbati ca s-agîungi pin la è.

Iati ci pi-mparat l-o agîuns mari dor di fati-sa şi i-ar ci trimăs un ravaş, un inseris, da n-ave pi cini. Ci si faci? S-apuci şi dă el di vesti ci cini s-a gasi si-i duci inserisu la fati şi si vii di-acolu cu răspuns pi cum ci l-o primnit, aceluia-i dă gîumata di-mparaşii şi fata di soşii.

Audi şi popa ci-o gîuruit imparatu, şi cin vini măi supri sar' acasi, il intriabi baetu: „Ei, parinti, ce-i măi audzit?”

— D-apu iaci ci, măi baeti: o dat imparatu vesti ci cine s-a gasi si duc-on ravaş la fati-sa, aceluia i-o dă di soşii şi gîumata di-mpărăşii, şi ca si nu giniasci lumia ci-i v-o amăgituri, voinicu-aceia si faci-nseris cu-mparatu.

— Du-ti parinti, şi fă-nserisu făr di nicî o griji, ci ma duc eũ.

— Măi, şi ti duci tu acolu?

— Cum nu.

Atunci popa si duci la-mparatu: Iaci-nnalţati-mparati, eũ am um baitanaş şi el si prindi c-aduci'nseris di la fata mării tali.

— Aşă?

— D-apu cum.

— Du-ti dzi-i si vii digrabi-neoaci.

Popa o cemat baitanaşu, imparatu o făcut inseris, pi cum ci daci i-a aduci raspuns di la fati, i-o dă di soşii şi gîumata di-mparaşii.

Apu di-acolè-mparatu o facut alti scrisoari citra fati-sa, pi cum ci si-i trimati răspuns cum si măi afli cu sanatatia şi ci ma faci.

Baetu o luat frumuşal hirtili, li-o pus in sin şi s-o da pisti cap şi s-o facut un hulub, aşă di frumos, di nu mi avè cip, şi s-o dus pini ci-o trecut trii ţări. Dupa ci-o trecut trii ţări, o agîuns la trii mări. Atunci s-o da pisti cap şi s-o facut um porc salbatic, aşă di frumos, di *stărlucè* ¹⁾ păru di pi dinsu, ca auru. Ş-o trecut a notu şi cele trii mări. Di-acolè s-o dat pisti cap şi s-o facut un cerb frumos cu citi trii radzi in fişticari corn. Ş-o măi măs trii ţări pini ci-o agîuns la palatu fetii di'mparat, şi bati la feriastri.

1) Stărlucè = străluce. Să întrebuintază in grai şi cuvintul «stărlucesc» şi stralucesc; mai cu samă oamenii bătrini, întrebuintază pe *stărlucesc*.

— He, hece, voînici — dzici fata — di cîn ti-așteptam eũ pi tini. Vinî digrabi-ununtru si-ț văd fața.

El s-o dat pisti cap și cîn s-o uitat fata, iati ci vedi întru pi uși un baijaș mititel. Cîn l-o vazzut așă di frumos, im brați l-o luuat, in fați l-o sarutat, in divan l-o aruncat și cătri el s-o rugat ci si si faci așă cum era pîn-a nu si porni di-acasi di la tati-su, di la-mparatu. El atunci s-o facut un lucru di baitanaș, di si-l sorbgî, nu alti. Nu măi știé bgîata fati ci si faci di bucurii cîn l-o vazzut ș-așă.

Amu, drăgustitu-s-o iĩ cit s-or ci dragustit, ci di la o vremi ba-ietanu dzici citra fati si faci raspuns citra tati-su, pi cum e-o fost el la e. Fata o facut răspunsu pi cum e-o primit scrisoaria și pi cum ci i-o adus-o baitanu.

El o luuat hirtiile, li-o pus in sîn ș-o dat si si porniasci. — Dar dzice è: slăi voînici-olîaci daei socoț ci ți-s dragi, rogu-ti si faci ci-oĩ dzici eũ.

— Ci si fac ?

— Si ti faci cum eraĩ cîn te-ĩ pornit di la tata.

Atunci baitanașu s-o dat pisti cap și s-o facut un hulub cu tátu și cu tátu di aur. Iar fata i-o smuls triĩ peni din coadi și li-o pus im buzunari.

Di-acole dzici : „Făti-așă cum eraĩ cîn ai trecut cele triĩ mări“. — Baitanașu s-o dat pisti cap și s-o facut un porc salbatic așă di frumos, di nu măi ave potrivĩ pi lumia asta. Păru di pi el stărlucè ca auru. Iar fata o smuls un zmoc di păr din coami și l-o pus im buzunari.

— „Amu, fă-ti drăguțu mneũ, așă cum eraĩ cîn ai batut in feriaști“. — El s-o dat pisti cap și s-o facut un cerb frumos, di nu măi ave margiut. In fișticari corn ave citi 3 radzi, cari strălucè măi dihat di cit soarele. Fata o luuat ș-o rupt radzili și li-o pus im buzunari. — Apuĩ di-acolè o dzis citra baitan ci di-amu si si porniasci supri imparatu, așă cum era, cîn s-o pornit intr-acoaci.

Atunci el s-o facut un hulub, și s-o dus in lumia lui. — Cîn o agĩuns la cele triĩ mări, s-o facut porc salbatic, li-o trecut a notu și după ci li-o trecut, o agĩuns la cele triĩ țări. Acolo s-o facut cerb și s-o pornit tot pi drum inainti. Pi cîn si triaci un pod, iaci i-o ișit popa-mnăinti, i-o dat v-o citi-va e-on par in cap, l-o ucis, i-o talet capu și l-o dat cu tăt cu trup, su pod.

Apoi, o luuat hirtiili și s-o dus la-mparatu,

— Iaci-nalțati-mparati am fost la bezădiaua mării tali. Și scoate

hîrtiili. — Dî-acole-mparatu o trimăs răspuns feti, si vii si faci nunti' s-o dăi dupa popi, ci el socote ci popa o fost la fata lui, nu bgetu baitan.

O măi trimăs imparatu ştiri şi la-mparaţi şi crai vecini, să vii la nunti.

Da nici fata nu ştié ci lucru di treburi facusi popa. Cîn agiungî-acasi, era plin la curtia-mparatiasci di lumi. E in loc si gasasci pi baitan, o dat cu oci di popi, cari-aştepta si si cununi cu dînsa.

— D-apu bini tati hăi, cu popa ista ți voia si-m legi capu?

— D-apu cu cini, draga tati, dac-aşa mnî-am dat cuvintu, ci cini mnî-a aduci raspuns di la tini, ari si-ț cii soț.

— D-apu tati, doarî n-o fos dracu di popi, la miui.

— Tacî, bezădê, dzici popa, da hîrtiile ieste a cui-s?

— Giaba, popi, ci n-ai fos tu la mini.

Popa si ținè ci el o fost; ș-amu si luăsi la bălăbanit cu fata, di sta lumîa-n gura lor. E pre bini ştié cinî-o fos la è și nu-î era voia si si duci dupa dracu di popi.

Amu si-î lasăm pi dînși balabaninu-si și si videm ci si măi pitreci cu cinu lu Dumnedzău. — Iati ci pi drumu cela trece Dumnedzău și cu Sf. Petriă.

— Petri, nu ți si pari nimica?

— Ci nimnica, Doamni, ia cinu mnitali și nepotu mncă îi mort ia acolu su pod.

Atunci îi nu măi lungesc vorba și si scoboari su pod pi malu părăului.

Pi cela, il mînea, saracu, muștili.

— E heee, saracu cinu mneū, saracu,.... ci dzili o agiuns. — Și puni Dumnedzău, mîna pi el, îi prindi capu cum trăbui la loc, — mă rog daci era Dumnedzău — și-ncepe-a-l hîlțina, ca cum ai hîlțina un om cari doarmi.

— Măi cinule, — dzici Dumnedzău — măi cinule, scoali măi!

Atunci baitanu si scoali ca un om somnoros și pupi mîna moși-su și-a nanași-su.

— Ei, măi cinule, vedz ce-î pațit, daci ț-a-î facut in cîrd cu o-mu cu barba roși.

— Apu vād, nanașule, dzici baetu; da mă rog lasați-ma si ma măi șterg pi la oci și si ma măi racoresc, — ci era nauc di cap, saracu!

Amu dupa ci s-o măi racorit baetu, dzici Dumnedzău: „Apu cinule, popa ț-o facut pacustia, ca si iei el pi fata-mparatului”. —

L-o blagoslovit iară, Dumnedzău și dî-acole băietu lî-o sarutat mina la amîndoi și i-o dzis Dumnedzău : »Vedz, cinule, duti dî-amu, la curtia mpărătiascî ș-acolu ti pricepi tu ci si faci«.

— Las nanașule, dî-amu n-ave grijă.

Si ie baitanu și cu straili răli cari lî-ave pi dînsu și pornești la curtia-mparatului. — Cum l-o vazzut fata di diparti, ci vini, nu măi putē di bucurii.

— Stăi babacî, ci dî-amu vini cel cî-o fos la mini. — Eî popî, dac-ai fos tu la mini, dă-ti pisti cap și ti fă cum erai cîn te-î pornit dî-acasi.

— Ci si ma daū pisti cap ? da-s nebun ? si rîdi lumia di mini !

Atunci fata cîamî baitanu lingî e și dzici : „Dragi, fă-ti, cum erai cîn te-î pornit dî-acasi“. Baitanu s-o dat pisti cap și s-o facut un hulub așă di frumos di sta lumia și si mnira de frumusăța lui.

— Eî, noroadi, — dzici fata, — cum vi si pari hulubu ista ? Așă-î cî-î frumos ?

— Frumos îi, bezadē frumoasî di-mparat ; da și măi frumos ar ci, si nu-î lipsascî cele 3 peni din coadi. — Atunci fata bagî mina-m buzunari și lî-arati : Iaciti-le-î, noroadi — și li puni la locu lor. — Dî-acolē fata dzici citra cinu lu Dumnedzău, si si faci cum era cîn o trecut cele trii mări. Atunci el s-o dat pisti cap și s-o facut un porc salbatic frumos, di nu si măi satura lumia di uitat la el.

— Eî noroadi, cum vi si pari ?

-- Doamni, bedzādē frumoasî di mparat, frumos, frumos îi ; da un lucru il strici : îi lipsăști un zmoc di păr din coami.

— Iaciti-l-ai, dzici fata scoțin zmocu dim buzunari și așădzinu-l la locu lî.

— Amu, vonici, fa-ti ca cum erai cîn ai batut in feriaști la mini. — Vonicu s-o dat pisti cap și s-o facut un lucru di cerb, di nu măi avē pareci pi lumi.

— Eî noroadi, îi frumos cerbu ista ?

— Frumos, di nu ma ari cum, da și măi frumos ar ci, si nu-î lipsascî radzili di la coarni.

-- Iaciti-le-î, dzici fata scoțind radzili dim buzunari și puindu-li la locu lor di măi innăinti.

Cîn o vazzut imparatu cum îi socotiala, nu măi știē ci si faci di bucurii.

— Ferici di tini, draga tati, vrenic barbat ț-ai ales.

Apuî dî-acole-mparatu o poruncit dî-o scos din grajd un cal ni-nvațat, ș-o legat pi popî di coada lui, ș-o scos calu pi cîmp și

Î-o dat drumu. Atita cî-o fugit, di nu s-o ales nimnici din popl: uni peica carni, si făcè vali; uni peica ciolan, si facè dîal.

Iar împaratu o facut o nunti mîndri și frumoasi. Amu cin era așadzaț tăt dupa masi, iati ci intri-n casi doi moșnegi batrîni. Era Dumnedzău și cu Sf. Petria. Indati si scoali baitanu di dupa masi și si duci di li pupi mina.

Da dzici Sf. Petria: „Oari cum dî-o vinit ficioru is di-mparat, di nî-o pupat mina?“ — „D-apu Petri, cum n-a vini, daci-î cinu mneū și nepotu tău“. — „Așă doamni?“ — „Așă Petri“. — „Da strașnic s-o măi știmbat baetu nōst“.

Da-mparatu poruncisi ci la masa aceia si vii tati slugili. Intri eli, era și mama mnirelui, — ci è di cin o dat baetu, s-o bagat slugi la-mparat. — Dumnedzău cîamî pi cinu-su dî-oparti și dzici: — „Vedz, cinule, fumeușca cêi tiniri din capitu mesii?“ — „Văd, nanașule“. — „Noa dac-o vedz, aceia-î *mă-ta* cari tî-o făcut“.

Atuncî pupi el mina moșnegilor: îi l-o blagoslovit și s-o dus pin lumi; iar mnirili s-o dus la capitu mesii și-o stirnit vorbi cu nevasta cêi tiniri și, din una din doau, dzici fumeia: „Apu-nnalțati-mparati-m eș ficior“. — Apuî daci-î așă mamî, și mneta ești-mpărătiasi, di-amu. Ș-o luuat pi bgîata mă-sa, o-mbracat-u-n haîni scumpi, și-o pus-u ¹⁾ lingi el și lingi muiriasi.

Ș-apuî dî-aculè s-o așadzat pi vesălie și pitreciri, ca la o nunti ca aceia; iar eū î-am lasa pi dînși pitrecind acolo și-am vinit la Dumnia voasti calari pî-o roati, și v-am spus-o toati.

(Această poveste am auzit-o de la moșneagul T. M. Buchilă (66 ani) din Tătăruși—Suceava, în sara zilei de Mercuri 30 Ianuarie 1902).

A. Vasiliu.

CĂSĂTORIA VULPEI CU MOTANUL

(SNOAVĂ)

A fost odată ca nici odată, a fost odată într'un sat un om sărac lipit pămîntului. Acest om avea zece copii și n'avea ce să le dea de mîncare. Se întimplă că într'o zi, un alt om îi dete niște făină de pomană. Abia apucă făina și făcu o mămăligă d'ale mari, o răsturnă pe masă și toți copiii se adunară împrejurul ei. Pe cînd

1). In această poveste, pe uno locuri, la sfîrșitul cuvintelor, să aude pronumele de acuzativ *o*, iar pe uno locuri îi scris *u*. Ex. v-am spus-o, o pus-u etc. . . . Așa-î graîul, așa mă tendesc să-l pun și eū pe hîrtie. Une ori întrebunțază mai ales pe *a* în loc de *ă*: mă duc, facut etc., alte ori, să întrebunțază *ă*. — Une ori, și chiar cele de mai multe ori, să întrebunțază *i* și *î* în loc de *e* și *ă*: pi, pe; faci, facă.

mîncău toți cu lăcomie, un motan care văzuse mămăliga începî a mîeuna. Tatăl lor le zise ca să-î dea și lui o bucată de mămăligă, dar copiii ziseră ca să-î lege o custură de git ca să-și tae singur. Și așa și făcură. Motanul văzîndu-se cu custura de git, socoli că e sabie și plecă în lume. Mergînd el cu custura, tronca, tranca, tronca, tranca, se întîlnește cu o vulpe. Vulpea se opri și-î zise: „Unde te duci, măi soldate?” Motanul răspunde îngînfat: „Mă duc să mă în-sor”. — „Dar nu mă ieși tu pe mine?” — Ba da, te iați cu plăcere”, răspunde motanul și amîndoi plecară la vizuina vulpii. Aci motanul dete de traî, căci vulpea aducea: giște, găini, rațe și alte paseri pe cari le fura. Pe cînd se desfătau, de odată aud că strigă cine-va. Eșînd vulpea găsește afară pe lup, care o întrebă: „Surioară vulpi-șoară, făcut-ai ceva de mîncare? — Am făcut, n'am făcut, eă m'am mărîtat și mî-am luat un soldat”. — „Hei! Ia să-l văd și eă!” zise lupul rîzînd. Vulpea intră și spuse motanului să iese. Indată ieseă motanul, cu sabia troncînd după el. Cînd văzu el lupul atît de mare, își sburli părul și începî să sforăe pe nas de frică. Lupul crezu atunci că se pregătește să-l tae cu sabia și de aceea o luă la sănătoasa. În fuga lui cea mare întîlnește pe urs. Acesta-l întrebă că de ce fuge. Lupul îi povesti toată pățania sa. Ursul curios de a vedea și el pe soldatul vulpii, se duse de-a dreptul la vizuină, dar o păși ca și lupul. Venînd în fuga mare la lup, începură să se sfă-tuiască, cum să facă să omoare pe acest soldat. Pentru aceasta ei chemară pe leu și pe iepure. În sfîrșit hotărîră să facă un bal la care să cheme și pe vulpe cu soldatul său. Sub un stejar mare puseră o masă cu tot felul de mîncări și băuturi.

Totul era gata, însă nimeni nu îndrăsnea să se ducă să-î che-me. Ursul zise lupului să se ducă el, dar răspunse că-î slab și-l prinde. De asemenea ursul zise că el îi tofolan și-l prinde. Acum căzu păcatul pe iepure. Iepurele n'avu încotro și se duse. El nu se apropie ci strigă de departe, apoi o luă la fugă. Cum auzi vulpea, plecă cu bărbatul său la bal.

Mergînd ei pe drum, motanul zări o cioară în virful unui ar-bore, și după cum sint învățați motanii, se acăță pe arbore și într'o clipă fu în virf. El apucă cioara cu ghiarele și omorînd-o dete cu ea jos.

Văzînd cei de la bal ziseră: Bre, breee! vedeți voi că omoară pe unul tocmai de sus; dar noi toți jos ce facem? Leul se băgă sub masă; ursul se sui în arbore; lupul și cu iepurile deteră fuga în tufă.

Cind veniră motanul și cu vulpea, mare le fu mirarea că nu găsiră pe nimeni. Motanul văzu coada leului, care era eșită puțin afară, și crezînd că-i șoarece se repezi pe ea. Țiști! sări leul de sub masă și o luă la fugă. Văzînd motanul atita namilă de leu, se urcă pe copac, de frică. Aci dete de urs. Buf! căzu ursul și după el motanul care fugi în tufă. Aci găsi pe lup și pe iepure și de frica lor fugi înapoi la vulpe. Vulpea nu mai putea de bucurie, crezînd că toți fugiseră de frica motanului. Ea îmbrățișă pe barbatul ei și petrecură singuri la bal. Am fost și eu cu ei la masă și de aceea vă spun această minciună.

(Spusă de P. N. Canavea, com. Dănești, jud. Gorj, în etate de 40 ani).

C. P. Canavea.

BRICIUL LUI VODĂ

[SNOAVĂ]

S'o fost dus un țigan să se radă, că era mire. Mergînd el pe drum, să 'ntilnește c'un Român care să ducea la secerat.

— Da unde te duci bădică ?

— Da ia să rad pe Vodă.

— Da cu ce fel de briciu ai să razî pe Vodă ?

— Da ia cu aïesta, zise Românul arătînd secerea.

— D'apoî ce fel de briciu să fie aïesta ?

— D'apoî aïesta, măi țigane, îi briciul lui Vodă.

— Saracu de mine !

— Da așă !

— Știi ce, bădică, rade-mă pe mine 'ntăi, că poate mî-a merge măi bine, că tot is eî mire.

Romînul n'așteaptă multe rogute, se dă cu secerea și ia pe țigan la cîorsăit pe barbă. Știi că săcerea are zimți. Ea nu rădea părul, ci-l zmulgea și jupîa tot obrazul țiganului. — „Mă rog, bădică, lasă-mă“ zise țiganul, după ce-l începuse Românul, a rade.

— Cum să te las negata, măi prostule ? să-mî bagiucuresc meșleșugul ? Asta n'o fac, feriască sfîntul. Și l-o tot cîorsăit pe țigan, pînă ce l-o gătit de ras. Cînd o scapat, țiganul, din mînile Romînului, părul de pe barbă era tot zmul și obrazul plin de sînge. Mergînd el așa pe drum, iată că vede un cosor, pe-o margină de șanț. Da țiganu, de departe, cătră cosor : Ha ! fire-aî al dracului să fi, puîl briciului, și tu ești strimb ca tati-tu, și tu aî să fi al

dracului ca el. Gîndiam să te iaŭ să te pun în traistă, da mă tem c'oî păși cu tine, cum am pășit cu tati-tu.

(Auzită de la Gh. I. Chirilă, Tatârushi).

A. Vasiliu.

TRADIȚII ȘI LEGENDE

Partea și norocul

Era odată un om sărac, da sărac lipit pămîntului că n'avea cu ce-și amăgi zilele de azi pe mine.

De altfel era sănătos tun, românul, ba era și muncitor de nu-l prindea locul, și cînstit era el, dar degeaba că nimic nu se ținea de dînsul, căci n'avea noroc.

Văzînd Dumnezeu una ca asta și făcîndu-i-se milă de bietul creștin, căci vedea că se trudește și se sbuciumă fără folos, s'a hotărît să-l miluească într'un chip, ca doar l-ar putea îndruma pe o cale mai prielnică.

Tocmai se întimplase că a pornit săracul pe un drum. Cînd era aproape să ajungă la un pod, Dumnezeu, prin puterea lui neasămuită, rînduește să pue în calea lui, pe pod, un burduf de bani.

Dar știți ce face bietul român? Tocmai cînd ajunge la capul podului, care de altfel era hăt lung, ce-și face el răfuiala, în capul lui: închide ochii și trece pușcă dincolo. A cercat și el să vadă de-a putea trece podul cu ochii închiși, și n'a dat greș, da și pe-alături de burduf de bani. În urma lui, altul, cu ochii norocului deschiși, a dat peste bani și i-a luat.

„Geaba are omul parte dacă nu-î noroc“.

(Auzită în Crucea—Broșteni, Suceava, de la Toader Mustea, de 76 ani).

Leon Mrejeriu.

Corabia lui Noe

Noe a lucrat la corabie, în pădure, 99 de ani, fără să știe cineva. Așa îi poruncise Dumnezeu, ca să nu spună la nimeni. Amu, Iuda, s'a făcut boerănaș îmbrăcat bine și s'a dat în dragoste cu femeia lui Noe.

El, tot sta de dînsa, să întrebe pe Noe, ce lucrează și unde lucrează el. — Nevasta îl tot întreba, dar Noe, nu-î spunea; zicea că umblă după vînat, prin pădure.

Amu, zice că Noe gălise corabia; numai un lemn mai avea de

pus și era gata. El s'apucă și spune femeiei, femeia spune diavolului și cit ai clipi din ochi, corabia se desface și lemnele sar în picioare, pe la locurile lor, de unde au fost tăiate.

Cînd se duce Noe, să s'apuce de lucru și vede lemnele, în picioare, pe la locurile lor, s'a prins a se scărmana de cap și a se isbi de toți copacii! Dar Dumnezeu, care văzuse totul, îl întrebă:

— Ce este Noe? Nu ți-am zis să nu spui la nimeni? Ce-ai făcut?

— Am greșit, Doamne, văd că am greșit; ce să fac acum?

— Ce să faci, îi răspunde Dumnezeu; știi care e lemnul, care l-ai pus întii?

— De unde să știu, Doamne, nu știu.

— Du-te, îi zice Dumnezeu, la lemnul cel care este înaintea ta, c'acela este; taie-l și fă din el o *toacă* și prinde a toca într'insa.

Făcu Noe, așa cum îi poruncise Dumnezeu și cînd a început a toca, toate lemnele s'au pus pe la locurile lor și corabia a fost la loc. De atunci este *toaca*. Noe a mai pus lemnul, care trebuia și s'a virit în corabie. Atunci a și bufnit apa. Iuda s'a făcut un șoarec și smac în corabie și a început a o borteli. De geaba o tot astupa Noe cu cilii, cu cirpe, cu ce putea, că n'avea ce i face. Dumnezeu, atunci, asvirli minușa în corabie; minușa s'a făcut o pisică și a mîncat pe șoarece, scăpînd pe Noe de satana.

(Anzită în Hocî—Lespezi).

R. Marinescu.

De ce n'are năpîrca coadă?

Năpîrca este tot de o potrivă de groasă peste tot, și Românul nostru a zis că n'are coadă. Și de ce? Vă voi spune: ci-că de n'ar fi fost năpîrca, n'am fi fost pe pămînt nici noi, nici dobitoace, nimic, nici o suflare, căci cînd Noe era cu corabia pe apă, diavolul a făcut o găurică, și de n'ar fi băgat năpîrca coada acolo, cei din corabie erau inecați. Și de aceea e tare păcat să omori năpîrca, cu toate că mușcătura ei e fără leac.

(Din Urechești, jud. R.-Sarat).

H. Tapu.

PĂPĂRUDĂ

Se obișnuiește mai ales cînd sint secete de nu a plouat de multă vreme, se adună pe la sfințitul soarelui copiii, și doi din ei se în-

velesc cu o plantă „feregă” și lumea iese cu apă și loarnă peste cei doi îmbrăcați și strigă prin sat :

Păpărudă rudă	să cure talanți,
vino de ne udă	de Joi pînă Joi
cu găleată leată	să dea nouă ploii ;
peste lumea toată ;	unde dai cu sapa
cu găleata plină,	să cure ca apa ;
ploile să vină ;	unde dai cu plugu
cu gălcata rasă,	să cure ca untu.
ploile se varsă	Deschideți porțițile
de marți, pînă marți,	să vie ploțile.

(Spus de Ion C. Oproiu, Dănești, jud. Gorj).

Com. de Alex. St. Șelaru.

— ~~————~~ —
DESCINTECE

De pus cușitul

„Cușit cununat, drac împelițat, te luai de la zece, te pusei la 9, te luai de la 9, te pusei la 8 te luai de la doi, te pusei la unu, te luai de la unu, te pusei la nici unu.”

Se ia un cușit cununat de șapte ori, patru mărăcinii de păr, patru mărăcinii de porumbar și său de vită plesnită, cu care se unge cușitul la virf.

Apoi înfige cușitul în pământ și mărăcinii pe lingă el, unul de păr, altul de mărăcine, și așa mai încolo, pînă îi înfige pe toți ; pe urmă ia mîna după cușit și începe a intra singur în pământ, și dacă îl lasă mai mult, atunci moare acela care este destinat a i se pune cușitul.

(De la Ioana Băbărică, Cicănești, Argeș).

De luat cușitul

„Cușit pe bătătură, cușit pe tufan, cușit pe capu șgheabului, cușit de la rîu lu Iordan. Să te scalzi să te curățaști, și pe cutare să-l oropsești, cușitule ; de-î fi călător, să te duci la călătoria ta ; (de-î fi minat, du-te p'al care te-a minat).”

Aceste versuri din paranteză se zic numai atunci cînd cușitul e pus de alt cineva ; dar cînd e pus de cel care descintă, în loc de versurile închise în paranteză, se zic următoarele :

„De-î fi minat, să te pui pe acest mărăcine, să-l înțepi și să-l usuci, și pe mine să mă oropsăști; să te pui pe astă iarbă verde-neagră, s'o înțepi și s'o usuci“.

Se descintă cu un cuțit infipt într'un mărăcine. Și după ce a isprăvit cuvintele de mai sus, șterge cuțitul de sînge (pentru că în timpul descintecului se umple de sînge), apoi astupă groapa, unde a fost cuțitul, cu iarbă verde.

De ursită (cu urcioru)

„Ham ham urcior burcior, o nuia de sînger, să vie ca un inger; o nuia de alun, să vie ca un nebun; o nuia de arțar, să vie ca un armăsar; o nuia de măceșe, să vie ca un ierete.“

(De la Ioana Lăbărică).

Se ia un urcior nou de tot și se umple cu uđ de la cel caruia voește a-î face de ursită, și după ce la umplut, îl pune la foc să fiarbă bine, fiind astupat bine; pe urmă îl ia de la foc și îl dă de o parte și începe a-l bate cu trei nuiele de sînger, trei de alun, trei de arțar și trei de măceș și zice cuvintele de mai sus.

De ursită (cu steaua)

„Steaua steișoara mea, toate stelele să stea, numai steaua mea să nu stea: să umble nouă mări și nouă țări, pină o găsi ursitu lu (cutare); fă-te laur balaur cu pielea de taur, cu coada ca biciu, cu limba ca briciu; cu coada să-l plesnești, cu limba să-l cîupești, la (cutare) să-l pornești“.

Iese afară în pîlea goală cu un brîu de git și ține ochii pe o stea și zice cuvintele de mai sus.

(De la I. A. Duță, Rudeni, Argoș).

De soare sec

I

Cel care are soare sec, se duce în marginea lacului său a unui piriu, în răsăritul soarelui, și zice cuvintele următoare:

Răsaî soare lasă roîul să roiască
frăjioare, dorul din cap să-l potolească.

Sau în sfințitul soarelui aceleaș cuvinte.

II

Fugî isbitură și din mină
că te ajunge stropitură și din gură.

Merge în marginea lacului cu trei fire de mătură părăsită și cu un cărbune aprins și zice următoarele cuvinte :

Cum a stins focu apa așa să stingă doru din cap de la cutare [și aruncă cărbunele].

Cum am părăsit mătura, așa să părăsască doru din cap de la cutare [și aruncă firu de mătură].

(De la Ioana Băbărica.

Culese de Gh. Rudeanu.

FRĂMINTĂRI DE LIMBĂ

— Cîtenezică mititică, cine mi te-a cîtenezit ?

— Cîtenezoiul meu, nu a venit alt cîtenezoiu din țara ungu-rească să mă cîtenezască, ci tot cîtenezoiul meu m'a cîtenezit.

(Spus de I. A. Duță, din Rudeni, Argeș).

Com. de Gh. Rudeanu.

Am o latnică platnică chiscofaluică ; și acea latnică platnică chiscofalnică are douăsprezece lătnicele plătницеle chiscofălnicele, și pentru ca cineva să lătnicească plătnicească chiscofălnicească, să aibă douăsprezece lătnicele plătnicele chiscofălnicele.

(Spus de I. P. Bărbulescu, din Tindălești, Gorj).

Calcă capra pîatra, pîatra crăpă'n patru ; crăpe capu caprei'n patru, precum crăpă pîatra'n patru.

Călcă capra'n clenci, clenciu crăpă'n cincî ; crăpe capu căpri'n cincî, precum crăpă clenciu'n cincî.

Ceapă albă 'ncepătoare, puțină pritocitoare, puțin de pricinicitoare.

Ulcelușă răzbuzălușă.

Pusei pila pe poliță ; pila luai, pila pusei, și piliu cu ea prin pungă.

Pe valea lui Tălălingă trece un om cu punga lungă ; hătălingă
pungă lungă tillicu pila'n pungă.

Venisă peșitorî la fata popi a mare ; dar caii de ce îi legară ?
De coame de coade de cuiele podului popi ; de coame de coade de
cuiele podului popi.

(Din com. Pănești jud. Gorj.)

Com. de *Alex. Șt. Șe'aru*

NOTE BIBLIOGRAFICE

Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Dușescu. — Dăfii. Snoave și povești. —
Craiova, Librăria și Tipografia David I. Benvenisti. — O broșură de
74 p., în care se cuprind 50 de anecdote hazlii bine prinse. Anec-
dotele populare, pentru a putea fi gustate, trebuie să fie scurte, pre-
cum și sint, în realitate. Mania unor versificatori slabi, de a intor-
tochia versurî peste versurî, pentru a da anecdote pretinse populare,
anecdote cînd „piparate“, cînd „afumate“, dar totdeauna „proaste“,
este dăunătoare folklorului. Dacă astfel de cabazlicurî fac delicia
mahalagiilor din București, și — poate — aduc foloase bănești auto-
rului și editorului, oamenii serioși nu trebuie să se lese a fi ademe-
niți de astfel de lucrurî, și cînd se vor apuca de cules anecdote
populare, să facă întocmai ca domni Codin și Dușescu, și vor face
o lucrare bună.

